

BISERIC'A SI' SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiu abonentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 " — "
" " " " 1/2 " 3 " 50 "	

Pretiu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contien cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.
--

Corespondintele se adreseze Redactiuni dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogic-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Idei'a despre templuri (biserici) si constructiunea lor.

(Continuare si fine.)

Planulu vechiu alu templurilor crestine infaciseza form'a de corabie, inchipuindu sant'a biserica plutindu in midiloculu lumei ca pe oceanulu unei mari furtunosa si urmandu-si calea catra limanulu cerescu, seu infaciseza form'a de cruce, prin care se intielege ca viet'a si tari'a bisericeii este in crucea Domnului! Templurile crestine erau situate cu altariulu spre resaritu, pentru ca rugatiunea cu fati'a spre resaritu, fiindu ca de acolo ni-a venitu lumin'a adeverului, resaritul resarituriloru Christosu. Insa la edificarea bisericiloru se cerea nainte de tote binecuventarea si concesiunea episcopului eparchiotu. „Nimenea nicairi se nu zidesca, nici se intemeeze monastire, ori casa de rugatiune fora judecat'a episcopului respectivu.“¹⁾ Episcopulu facea de regula punerea temeliei cu rugatiuni si ceremonii religiose.

Intre templele crestine si templulu judaicu alu Test. v. este orecare asemenare la impartirea interioara. Acolo era gertfelniculu inaintea templului, unde aveau intrare israelitii, partea antaia a templului, unde intrau numai preotii si partea a doua seu sant'a tanteloru, unde intra numai Archiereulu, si acest'a numai odata in anu. Trei parti principale au si bisericile crestine, anume tind'a seu nartic'a, nai'a si altariulu. Inaintea templului, la intrare, era vestibululu, atriuulu seu pronaulu ridicatu pe stalpi de marmore, unde sta permanentu unu vasu cu apa pentru ca crestini mai nainte de a intra in biserica se se spele pe mani, simbolisandu-se prin acest'a curatiuni a inimei. Aci era loculu penitentiloru de gradulu inferioru, numiti plangatoru. „Inaintea usiei oratoriului stau pecatosii rugandu pe credintiosii cari intrau in biserica, se se roga pentru densii.“²⁾ Si totu aci se inmormentau imperatii,

episcopii si alti crestini notabili dupre cum se vede la istoriografulu Socrate: Depositus est in ecclesia Apostolorum, quam ipse eo consilio aedificaverat, ut imperatores, ac Pontifices ab Apostolorum reliquiis haud procul abessent.“¹⁾ Din pronau trei usi conduceau in templu, cea din midilocu era pentru preoti, cea din drept'a pentru laici si cea din stenga era usia de intrare si esire pentru femei.

Cea d'antaiu parte interioara a templului era tind'a seu nartic'a (nartex). Incolo pentru cetate instruirea celoru necredintiosi. In tind'a era si baptisteriulu, seu basinulu cu apa in care se botezau catecumenii si altii. Dupa tind'a urma partea din midilocu a templului, numita naia, pentru ca santii parinti au asemenatu biserica cu nai'a in care ecclesi'a crestiniloru plutesce prin valurile acestei lumi catra limanulu cerescu. „Haec est illa navis, dice S. Ambrosiu, quae adhuc secundum Mattheum fluctuat, secundum Lucam repletur piscibus: ut et principia Ecclesiae fluctuantis, et posteriora exuberantis agnoscas. Pisces enim sunt, qui hanc enavigant vitam... Non turbatur haec navis, in qua prudentia navigat, abest perfidia, fides adspirat.“²⁾ Pentru aceea, in biserica ca si in nae, si-are fiacare loculu seu anumitu, barbati in drept'a, er femeile in stanga, despre paretele de nordu alu templului, despartite de barbati printr'unu grilagiu, antaiu de lemn, dupa acea defieru. Mai apoi loculu acest'a s'a construitu in parete, in forma de galeria. In naie a statu in vechime ca si astadi amvonulu, loculu de unde se propunu prediciele, aici era loculu penitentiloru de gradulu alu treilea: si-alu patralea, cei de antaiu numiti ingenunchiatori (genuflectentes), er acesti din urma consistenti, cari asistau la servitiulu divin neintreruptu, dar erau opriti dela cuminecatura. „In patru ani vor

¹⁾ Can. 4 sinod. IV. Calcedon.

²⁾ S. Grig. Taum. epist. can. 11.

¹⁾ Hist. Eccl. I. c. ult.

²⁾ S. Ambros. Comm. Lin. 4. in Luc.

stá cu credintiosii, dar de proaducere nu vor fi partasi". 1)

A trei'a parte si cea mai insemnata este altariulu, despartitu de naie printr'unu grilagiu de lemnu numitu cancela. Eusebiu amintesce cá astfelu de cancela a fostu in biserica intemeiata de S. Paulinu: „Utque haec sacraria populo essent inaccessa, ea ligneis cancellis, minutissimo opere ad summum artis fastigium elaboratis". 2) Acestu grilagiu mai tardiu preschimbatu intr'unu parete redicatu pana la cupola, si infrumseiatu cu icóne sante, s'a numitu iconostasu. Din inceputu, altarulu a fostu onoratu ca loculu celu mai santu, destinat numai pentru preotime, nefiindu iertatu nimenui afora de preoti se intre in elu, numai imperatii intrau in altariu candu se cuminecau si aduceau jertfa. „Nici unuia dintre laici se nu fia iertatu a intrá in launtrulu santului altariu; insa de acést'a nu este lipsita potestatea si autoritatea imperatésca candu voiesce se aduca creatoriului sacrificiu, dupa traditiunea cea mai vechia". 3) In altariu locurile mai insemnate sunt: prestolulu, protesis, séu proscomidia, tronulu séu loculu Archiereului. etc.

Turnulu face frumseti'a exteriora a bisericeii, inaltiatu spre ceriu, elu ni aduce in minte cuvintele apostolului: „Cautati cele de susu, unde siede Christosu, d'a drépt'a lui Ddieu. Cugetati la cele de susu, ér mandatu de la deus". 4) Dalmintrea turnurile, conformu menitiunei lor, numai dela introducerea campaneloru (secolulu VIII.) s'a obicinuit a se cladí la biserici. — In cei d'antaiu trei secolu nefiindu inca cunoscute imaginele in biserica, pentru ornamentulu interioru alu bisericeii serviau: 1) Ectipomatele, nisce insigne facute din aurulu séu argintulu, in chipu de multamire lui Ddieu pentru cutare binefacere, pe care crestinii le aternau in launtrulu bisericeii. 2) Unele inscriptiuni din sant'a scriptura facute pe paratii bisericeii. Florile si ramurile verdi inca decorau interiorulu bisericeilor antice.

Asupra ceremonieloru ce se facu la santirea de biserici, speramu a reveni cu alta ocaziune.

V. Mangra.

Instructiunea intuitiva. *)

III.

Dintre obiectele instructive, dupa geometria, geografi'a pote lucrá mai cu sporu asupra desvoltarei eleviloru, vremu se dicemu cá instructiunea geografica se póte tractá mai intuitivu.

Fórté multi institutori sustienú cá geografi'a e obiectulu celu mai secu pentru propunere si cá timpulu intrebuintiatu la deus'a e numai timplu pierdutu atátu pentru elevi, cátu si pentru magistru. Sentinti'a acést'a nefundata li-o

1) S. Vasiliu celu mare c. 56. 2) Hist. Eccl. I. 10. c. 4. 3) Can. 69. Conc. Trull. 4) Colos. 3. 1. 2. *) A se vedé numerulu 7.

credemu, cáci instructiunea lor constá numai intru enumerarea labyrinthica a tieriloru, muntiloru, riuriloru si orasiloru principale etc.; spre scopulu acést'a ajunge memorisarea, dar unde remane judecat'a?, unde combinarea si referinti'a dintre obiectele geografice intre sine si faci de omu? Dacu va observá magistrulu intrebările aceste la propunerea geografiei, atunci elevii lu-voru urmári cu interesu chiaru atátu de mare, ca si la a geometriei, cá-ci voru simti desvoltandu-li-se judecat'a sanetósa, ma! adese ori i-voru premerge in judecata si astu-feliu voru ajunge in pusetiunea de a judecá insisi neinfluintiati de cátu numai de obiectele geografice.

Voindu asiá dara se tragemu folóse din studiulu geograficu, e de lipsa se cunóscemu tóte miediele, pre care trebue se le observeze magistrulu, asemenea si aplicarea lor; credemu dara cá nu va prisosi dacu ne vomu ocupa cátsi de pucinu si de instructiunea intuitiva a geografiei.

Ca si in toti ramii instructiunei, asia si in geografiu mediloculu celu mai remarcabilu alu intuitiunei e considerarea obiectului geograficu. Dar obiectulu intregu (pamentulu) nu-lu potemu considerá nemidlociu, deci vomu tractá numai partea cea mai apropiata, loculu unde ne aflámu de impreuna cu impregiurulu seu; pre acést'a lu-potu privi elevii, deci inca de pre acumu vedemu ce insemnate mare avemu se atribuimú cunoscintiloru geografice ale patriei. Altmintrea nu se póte se orientámu pe elevii despre obiectulu geograficu, nici nu potemu aplicá terminii geografici, dacu nu i-amu facutu pe elevi se se convinga insi despre conceptele dealu, piscu, costa, riu, siesu, vale, tiermure etc.; vediendule ei pe tóte aceste usioru se inaltia dela intuitiunea concreta la cea abstracta si i-potemu conduce apoi si la párti straine ale pamentulu insemnandu formele lor geografice cu mesúri pre care si-le au castigatu insisi prin intuitiunea mentului invecinatulu. Dacu se voru ocupa de unu sau de altu lucru, e de msa se li-aretámu cumu i-facemu constructiunea tipica; pe cale acést'a i-amu introdusu intru preceperea mapei ori cáronu tienuturi departate. Aici jace eroarea principala a instructiunei geografice moderne, cá pruncii invétia a cunósca lucrulu din tipu, ér nu tipulu din lucru. Mai antaiu trebui se se vedia lucrulu si numai dupa aceea se se puna pe mapa; prin urmare map'a tierii li-o potemu aretá, numai dupa ce si-au castigatu intuitiune directa despre totu ce vine introdusu pe dens'a.

Magistrulu trebue se amintésca si punctele istorice si naturali ale patriei, candu instrúeza pe elevi in geografiu acést'a; dar tienti'a principala i-va fi intuitiunea si constructiunea grafica a futuroru tipuriloru geografice; de aici trebue se deduca preceperea tuturor conceptelor fundamentali geografice, pentru-cá lucrandu altmintrea, pe treptele mai inalte ale instructiunei nisuintiele sale voru fi zadarnice, ér cuvintele numai mazere in parote. Ferésca-se ori si cine de enumerarea tipuriloru geografice ale patriei si nisúiesca-se a-i face pre elevi se cunósca referintiele reciproce, se precépa nessulu causalu a tuturor obiectelor geografice, dar totu de-un'a prin intuitiune. Elevii trebue se lucreze de sinesi; magistrulu are se-li puna intrebări acomodate, dar se nu-se dimita nici candu in minutie, cá-cí erorile instructive numai anevoia se potu repará. Intrebările potu fi cam de natur'a acést'a: Care casa e mai sanetósa cea ce se afla cu faci'a catra sóre, séu intorsa dela sóre? Care gradina produce legumi mai bune, cea ce se afla catra sóre, ori din contra? etc. Respunsulu urméza fora nici e greutate. Elevii deci voru intielege mai tárdiu, ce influintia are asupra cutáruí tienutu muntele, care se intinde dela apusu spre resaritu pe la nordulu tierii si care trece pe la sudu. Elevii sciu, cá pamentulu, care constá numai din lutu, séu numai din nisipu, nu produce frupte. Facundu magistrulu atentu la impregiurarea acést'a, mai tárdiu voru intielege cá ocupatiunea, bunastarea si de aici cultura si

moralitatea locuitorilor din cutare țară aternă dela constituțiunea geologică a pământului. *)

Instrucțiunea pre la noi disconsideră mai cu totul excursiunile scolastice, care învâtescu și chiarifica întru atâtă cunoștințele geografice, în câtă nici magistrul cel mai bun sau map'a cea mai eminentă nu sunt în stare se produca aceea ce și-castiga elevii prin atari excursiuni.

În Germani'a, dar mai ales în Sasoni'a și Elveti'a în timpul verei caletoriu intalnesce forte multe grupe de elevi caletorindu în drept'a și stang'a, cu scopu se-si cunoșca patri'a din intuițiune propria. De ce se nu începem și noi atari espedițiuni când suntem convinsi de ospitalitatea cea proverbială a poporului romanu? Pre timpul ferieru avem ocașiune binevenită; se facem numai începutulu și vom vedé, ce rezultate splendide vomu obținé. Pre de o parte elevii invétia a cunoșce țiar'a și poporulu, prin armare minunile și frumusetile naturé, moravurile ómeniloru, și de aici se iubésca natur'a, ómenii și patri'a, li-se desvolta gustulu pentru frumosu și bunu și în fine si-recreéza corpulu și spiritulu. Dar și magistrulu înca profitéza, dacă scie ocupá pe elevii sei cu totu ce merita atentiune, că-ci li-cunoșce simțimintele și aplicările, prin urmare i pôte judecá mai dereptu și apoi li-pôte promová spiritulu mai usioru.

De óra-ce nu potemu considerá nemidilocitu întregu pământulu, de aceea se recere mai departe la instrucțiunea geografică se dispunem și de fotografií, pentru-cá numai în modulu acest'a potemu dá eleviloru idee chiară despre cele alalte părți ale pământului, adeca numai asiá potemu fi destulu de intuitivi în instrucțiune. Între aceste amintim fotografií despre tote rasele și popórale, apoi despre porturile singurateciloru popora, despre locuintié, utensilie, arme și de ale santiloru; mai de parte scenerií diverse de pe la țiermurií oceanuriloru, prin munti și desiérturi, de ale páduriloru primitive și a totororú plantelorú mai interesante pre cumu și a animalelorú domestice, etc. etc. Necesitatea acest'a s'a simțita și mai înainte, că-ci atlasele cele vechi sunt facute cu tipuri diferite, care séu le aflámú sapate în atlasu, ori apoi asiediate pe marginile sale, siguramente cu scopu se póta propune respectivii geografii câtă mai intuitiv. În timpul modernu înca s'au facutu probe cu atlase de aceste, dar pana acumu numai alu lui Morse are cev'a meritoricu. Ar fi înse de doritu, ca se avemu câtă mai curendu atlase, care se cuprindia atari fotografií, că-ci folósele ar fi de totu surpréndietórie. Magistrulu asiédia langa olalte fotografiéle acele, despre a căroru originalitate face amintire, cându propune partea respectivă a pământului, și de aici elevulu si-face idee atâtă de chiară despre tóte referintiele acelei țieri, în câtă nici Demostene nu ar fi fostu în stare se-i vorbésca sperandu la acelu efectu.

Între mediéle intuitive joca rola mare map'a și în speciá map'a țierei. Acest'a ne orientéza forte bine prin tîenuturile, pre care le cunoșcem din intuițiune propria; mapele altorú tîenuturú, pre care nu le-amu vedutu și în fine ni-da prospectu despre întregá faci'a pământului. Dacă se deprinde elevulu cu limbajulu mapei, atunci o mapă bună i-ajuta mai multu la intuițiune și precepere, de câtă prelegerea cea mai pedagogică; map'a face servitié mai mari de câtă manualulu cel mai bunu, dacă magistrulu e în stare se faca pe elevu, ca se citésca de pe dens'a momentele geografice și se derive de aici apoi consecintiele cele mai necesarie. Elevulu si-a castigatu prin acest'a cultura formală, ceea-ce valoréza mai multu, de câtă cunoștințele castigate prin memorisare, pentru-cá i-punu în mana mediloculu, se ajunga de sinesi la ceste din urma.

*) În privințiá acest'a vedi mai pe largu „Instrucțiunea geografică după stadiulu modernu alu sciintielorú și după recerintiele timpului, de C. Schreiber.“

Aici ar fi loculu se analisámú cu rigore momentele principali, pre care nu e permisú a le omite nici dintr'o mapă, se cautámú apoi câte feluri de mape se receru la instrucțiunea geografică, precumu și structur'a manualelorú geografice, asemenea și cualificatiunea — desteritatea magistrului în instrucțiune; crediendu înse, că prin cele amintite amu indigitatu modulu, cumu pôte se devina instrucțiunea geografică mai intuitivă și mai eficace pentru viétia practică și desvoltarea judecătii sanetóse, ne restringemú de o cam data pre langa aceste, promitiendu a reveni alta data la obiectulu presinte.

T. Ceontea.

Despre scóla în genere, și despre cea creștina ortodocșă în specié.

III.

(Continuare.)

Scol'a și organulu invetiaturei cei dumnediesci a lui Christosu este „Biserica“ întemeiată de densulu, adunarea tuturorú credințiosiloru, nu pe bas'a regiméi preotiesci din paganismu, nici a monarchismului iudaicu din legea vechie, ci pe bas'a și principiuluí reprezentativu a întregéi biserici, în cele administrative. „Si de-ti va gresí tie fratele teu, mergi si-lu mostra pe densulu între tine și între sine singuru; de te va ascultá, ai dobanditu pe fratele teu. Éra de nu te va ascultá; atunci mai ia împreuna cu tine înca pe unulu, séu doi, ca în gur'a alorú două séu trei marturii se stee totu cuventulu. Éra de nu va ascultá pe ei, spune-lu bisericei, și de nu va ascultá nici de biserică, se-ti fie tie ca unu paganu și vamesiu. Amin dieu voua, ori ce ve-ti legá pe pământu, voru fi legate și în ceru, și ori ce veti deslegá pe pământu, voru fi deslegate și în ceru. Éra ve dieu, că dacă doi din voi, se voru uni pre pământu, pentru totu lucrulu ce voru cere, va fi lorú dela tatalu meu care este în ceriuri. Căci undu sunt doi séu trei adunati în numele meu, acolo sum și eu midiloculu lorú.“¹⁾

Nu și în cele dogmatice, care numai bisericei cei invetiate le-a concreditu. „Si pe unii ii-a pusú Dumnedieu în biserică, antaiu pre Apostoli alu doile pe profeti, a treia pe invetiatori, după aceea pe puteri, apoi darurile de vindecari, ajutorintile, ispravnicieile, felurile limbiloru; au dóra toti sunt Apostoli? au dóra toti sunt lucratori de puteri? Au dóra toti au darurile de vindecari? Au dóra toti graescu în limbi? Au dóra toti talmacescu?“²⁾ „Asia se ne socotésca pre noi omulu, ca pe nisce slugi ale lui Christosu, și ispravnici ai tainelorú lui Dumnedieu.“³⁾ Deunde theologii deosebescu biserica, în biserica invetiabilorú explicită, séu a preotiloru, și în biserica invetiabilorú implicită, séu a lumeniloru, în *Ecclesia docens explicita*, și în *Ecclesia discens implicita* după distincțiunea scolasticiloru.

S'au aflatu unii, înca la începutulu bisericei, și se mai afla pana astadi cari au invetiatu în contra credinței și invetiaturei bisericei; acestia se numescu eretici. Éra altii, cari au caditu în vertejulu preotiméi pagane și a Evreiloru, declarandu-se pre sine în loculu reprezentantiei bisericei, mai pre susu de biserică séu sínóde, declarandu-se chiar infalibili, prin ce au provocatu scisiunea bisericei, acestia se numescu *schismatici*, și încátu, au adausu invetiaturi si dogme nouă contrarie Evangeliiului, se potu numi și *eretici*, despre cari ne invétia santulu Apostolu Pavelu ordonandu „ca se ne departamú și se ne ferimú de ei“⁴⁾ „de omulu ereticu, după una și a două îndemnare te feresce.“⁵⁾ Numai singura biserică Ortodocșă a remasu credințiosă, și tenace tradițiunilorú și invetiaturilorú sale primitive mostenite dela întemeietoriulu ei *Isusu Christosu, santii Apos-*

¹⁾ Math. 18. 15-21. Rom. 12. 3-9.— 1 Cor. 12-14-27. ²⁾ 1 Conust. 12. 28-31. ³⁾ Ib. cap 4. 1. ⁴⁾ Timoth. 6. v. 5. ⁵⁾ Tit. 3. 10.

toli, si *Santii parinti*, dupa cum recunosc acést'a Iosifa Bingham pars II-a pag. 443 si preotulu *Dr. Dölinger*, marele theologu si istoriografu alu bisericeii apusene, profesorul dela universitatea din *München*, in opurile sale, si mai vertosu in sinodele tiente in 1874—1875 sub presidintia sa, constituite din preoti, de diverse nationalitati si religiiuni.

Diseramu mai susu cá Christosu, dintre cele trei functiuni mari ale sale, mai mare pondu a pusu pe functiunea de profetu séu invetiatoriu, si cumca magistr'a si scol'a invetiaturei sale e biseric'a; acesteia, si reprezentantiloru ei preotiloru, a concediutu elu invetiamentu seu. Asia este! Nici unu filosofu din lume n'amu cetitu se fi disu Christosu, decátu Apostoliloru, si urmatoriloru loru si printransii si noa preotiloru: „mergeti in tóta lumea invetiati tóta zidirea“ ¹⁾ „si umblandu binevestiti dicandu: bucurative cá s'a apropiatu imperati'a ceriurilor“ ²⁾ „si esindu au binevestitu pretutindenea; Domnulu impreuna cu ei lucrandu; incátu in totu pamentulu a esitu vestirea loru, si pana la marginile lumei graiurile loru.“ ³⁾ — Si cu adevratu, cuventulu viu, prin care se lumineza mintea, se limpediesce cugetulu si se nobiliteza sufletulu; care e asemenea sabiei lui Dumnedieu cea cu doua ascutisiuri ce petrunde pana la rarunchi, care nu trebue se lipsesca din man'a preotului, pentru starpirea reului si prasirea binelui, si pe care Dumnedieu prin spiritulu santu ilu asemana cu foculu „focu am venitu se típu pre pamentu“; dicu! cuventulu viu mai multu folosu ar aduce omenirei in genere, si poporului in specie, decátu ceremoniile cele multe si seci de preste anu, cum sunt serecustele, serindariile, pomenele cele nenumerate pentru morti; ospetiele cele lungi, si altele de acésta natura, impreunate cu mancaru, beuturi, cantari si cu jocuri, fora mai nici o intentiune salutaru.

De parte se fie de mine intentiunea de a me aradicá cu cuventulu asupra institutiuniloru bisericeii nóstre celoru salutare! cum este si rugaciunea pentru morti, si altele de acestu felu; cáci, scrisu este „tóte ce veti, cere intru rugatiune, crediendu veti luá“ ⁴⁾ „si de patimesce cineva reu intre voi, se se róge, de este cineva bolnavu intre voi, si chieме preotii bisericeii, si se se róge pentru densulu, si rugatiunea credintiei va mantuf pe celu bolnavu si domnulu lu-va aradicá, si de va fi facutu pecate i se voru iertá, cá rugaciunea cea ferbinte a dreptului multu póte“ ⁵⁾ si érasu „fórté bine si cuviosu cugetu este, a se aduce jertfa pentru pecatu, si pentru cei morti, ca se se mantúiesca de pecatu.“ ⁶⁾ Dara nu me potu retiené, se nu-mi aredicu cuventulu in contra abususului, ce se comite fatia de aceste institutiuni salutare, si mai vertosu asupra feluriloru ceremonii de espitatiuni, impreunate cu beuturi si mancaru preste mesura, cáci „imperati'a lui Dumnedieu, nu este mancaru si beutur“ ⁷⁾ nici ne pune inaintea lui Dumnedieu ⁸⁾ ei sunt introduse mai multu din speculatiune.

(Vá urma).

Casele de economii scolare in Francia.

In cartea intitulata „*Notice historique et Manuel des caisses d'épargne scolaires en France*“ Dlu Malace ne dá cateva notiuni asupra caseloru de economii scolare in Francia. In timpu de doi ani si jumetate, intielépt'a ideia a economiiloru s'a respanditu fórté multu. Si intr'adeveru, citindu relatiunile consiliiloru generale a le departamentelor cum si ale principalelor case de economii, observamu cá la sferstitulu anului 1876, 69 departamente in Francia si 9 in Algeria erau pe deplinu inzestrate de acésta pretiósá institutiune. In 6 departamente, noulu servitiu alu economiei functioná mai la tóte scólele. In 22 departamente se

numerau deja 4997 case de economii scolare cu 189,510 scolari economi, cari economisasera 1,297,510 franci. Cíte destulu de modice in ochii acelora cari manuescu miliónele cu multa istetime, inse fórté pretiósé si sacre pentru acei cugetatori filantropi, cari prevedu cu bucuria fructulu acestor germini de prevedere semenati in fragedele inimii ale copiiloru.

Dlu Malarce a regulatu mic'a cassa de economii scolare in Francia cu o astfelu de dibacia in cátu nu se póte refusá sum'a cea mai mica; economi'a se forméza in consecintia picatura cu picatura, pe indelete si pe nesimtite, intocmai ca stalactitele in grotte. Oper'a prevederei omenesci ca si acea a naturei isvoresce din stabilitatea si consacratiunea ei. Si acést'a n'are locu de cátu candu se are in vedere actulu moralu alu prevederei mai multu de cátu folósele materiali. Ori acést'a a fostu punctulu de plecare alu Dlu Malarce, de ora-ce a dispusu astfelu in cátu se primescu centimele ca si denariulu veduvei. Fia ca acésta institutiune salutaru se prinda radacini si la noi, inca se ne dea o bogata recolta economica, educata de energi'a caracterului care trebue se remana totudeuna temperatu in inimile acestor mici eroi ai economiei.

Departamentele in Francia, ajuta cu propriele lor subsidii casele de economii scolare; caritatea privata ajuta asemenea, si Dlu Malarce, care a facutu studii sicure asupra caseloru de prevedere crede cá tier'a sa a intrecutu deja pe tóte celelalte in acésta nobila emulatiune de economiá copilarésca, si se ocupa de densele cu-o mare multamire amestecata cu orgoliu nationalu.

Éta acum notiunile ce ni le dá Dlu Malarce in cartea sus numitaasupracaselor de economii scolare in Francia.

Unu raportu recentu alu Post-Oficiulu anglezu constata cá in acestu momentu mai multe guverne din Europa si America se inercu a dá unu nouu aventu institutiuniloru de economie, utilizandu, fie-care pentru binele tieriloru, amelioratiunile esperimentate la celelalte popóre. Cídemu a puté se adaogamu cá populatiunele nu remanu in diferitele nici chiar straine la acésta miscare de progres. Ast-felu, noi am primitu, pentru Francia in acesti din urma timpu, interesante si simpatice marturii, nu numai de Paris, ci din diferite puncte ale provinciei, mai alesu de aceste numeróse cantóne rurale inca private de biurouri de economie si cari solicitu acestu serviciu publicu, cum dela centrele cele mari cari cunosc mai bine casele de economie, cari le simtu mai multu bine-facerile si le doresc mai viu amelioratiunea.

Siefii industriei, uvrierii, administratorii Caselor de economii, ne-au tramisu, o data cu adesiunea loru vederile nóstre, ingenióse observatiuni locale, de care vom tiené tot-d'a-una comptu. Si unii ne-au cerutu óre-cari instructiuni, ce ne vom permite a le dá aci, pentru ca raspunsulu nostru se póta fi si mai folositoru.

Asia ne-a intrebatu cum s'ar putea organizá un Penny-Bank, adica o Casa de economii, primindu pana la sum'a cea mai mica de unu banu (sou) si serviindu a adu, pana la franc, care este minimulu sumei ce se póte accéptá la Cas'a de economii ordinara; si cum s'ar puté organizá in scóla acestu Penny-Bank séu Casa de economii scolare, cestione care la epoc'a deschiderii scóleloru presimu unu interesu de actualitate.

Pentru ce, ne dicu unii, n'ar reusí si in Francia, acéste a reusitu atatu de bine la vecinii nostrii din Belgia Anglia? Óre elevii scóleloru nóstre sunt mai pucinu apti de economie ca scolarii Belgi séu Angli? Óre institutorií nostrii sunt mai inferiori in cea ce concerne inteligenti'a devotamentulu loru spre bine, ca colegii loru din alte tieri? Óre administratorii Caselor nóstre de economii, acei ce si-dau concursulu loru acestor stabilimente de utilitate publica, vor refusá a favorisá si patroná o opera destinata se prepare clienti Casei de economie, o opera care va se

¹⁾ Math. 28. 20. ²⁾ Math. 10. 6. ³⁾ Rom. 10. 18. ⁴⁾ Math. 21. 22 — Marcu 11. 24 — Luca 11. 9. ⁵⁾ Iacob. 5. 13—17. ⁶⁾ II-a Macab. 12. 43 si 46. ⁷⁾ Rom. 14. 17. ⁸⁾ I. Cor. 8. 8.

din josu desvoltarea economiei metodice, in acelasi timpu candu din susu o legislatiune noua va multiplicá biurourile si va inlesni operatiunile; o opera in sfersifu care acum numai este o idee desierta de incercatu, ci o institutiune organisata solidu si practicata cu deplinu succesu in timpu de mai multi ani? N'ar fi bine se scimu si noi cum s'a procedatu si se urméza inca, in acésta privintia, la Gand, la Bruxelles, la Londra, la Glasgow? N'ar folosi o notiitia scurta, bine motivata si precisa, pentru a determiná asta-di in Francia creatiunea Caselor de economii scolare? Nu asta cá in anulu 1818, noi am importatu din strainatate Casele de economii, in 1825, salele de asilu, si multe alte institutiuni financiari si economice pe cari vecinii nostri, turmentati mai pucinu ca noi in viéti'a loru politica interioara, au avutu facultatea si si-au datu ostenéla a si le fasoná in liniste, c'o pacientia si perseverantia tenace, cari au suat póte virtutile principale ale caracterului nostru?

Importatiunea caselor de economii scolare in Francia ne pare, de sicuru, posibilá, si cu atata mai multu cu cátu in afacerea acésti'a ca si in altele multe, cum de e. s. sa'la de asilu, nu vom face de cátu a merge se luamu o idee francesa dela vecinii nostri. Daca primul Penny-Bank fu fondatu la Greenock in 1837; daca prim'a Casa de economie scolará in Belgia datéza din 1866, noi am spusu deja lectoriloru nostri cá acésta idee se produsese intr'o scóla din Grenoble inca mai nainte de o treime de secolu, si chiar de curendu am avutu ocaziunea a constatá la Mans, cá acum 40 de ani, la 4 Maiu 1834, unu institutoru din Mans, M. Dulac, a facutu se functioneze regulatu in scóla sa o casa de economii scolará, si ast-felu in cátu a datu locu la mai multu de siette sute livrete, constituite prin versamintele de banu cu banu ale scolariloru sei. In 1840, M. Rapet, economistulu, astadi inspectoru generalu a instructiunei publice, atunci directoru alu scólei normale din Perigueux, organisase in scóla primara platita de departamentu si aneasata la scóla normala o casa de economii scolare, pe care a mentienut'o cu succes pana la plecarea sa din Perigueux. Mai recentu, M. Laubier care idirige astadi una dintre cele mai interesante scoli primare din Paris (rue Tournefort) asemenea reusise de minune in acestu genu de economii scolare la scóla din Catenay (arrondissement de Sceaux), unde erá ca institutoru.

Aceste esperientie isolate au duratu, precum se vede cátu si functiunile personelor inteligente si devotate cari incercasera acésta opera: desi individuale, trebue se recunoscemu insa cá casele de economii scolare se potu acordá cu moravurile nóstre, fiind cá ele sunt nascute in solulu nostru, ca si ori ce planta indigena.

In consecintia nu se tratéza de cátu despre o opera puru si simplu franceza, de o opera care trebue numai se se propage cu mai multu succesu, profitandu de esperientiele mai lungi si decisive facute de Belgi si Angli. Se tratéza de a introduce si propagá in Francia, *Metodulu* care, prin facilitatea si securitatea operatiunelor sale, a facutu succesulu si forti'a Caselor de economii scolare in Belgia, *Metodulu* care, pentru acésta institutiune ca si pentru institutiunea saleloru de asilu (Infants Schools), este conditiunea sine qua non a actiunei bine-facatóre, si care a transformatu incercarile ne-sicure intr'o institutiune fecunda si esactu organisata.

Éta cum a procedatu D-lu F. Laurent, organizatorulu Caselor de economii scolare in Belgia:

Catra timpulu deschiderei scóleloru, in tómn'a anulu 1866., D. Laurent, profesorulu de dreptulu civilu la universitateá din Gand, intruni pe cáti-va dintre directorii scóleloru orasiului si le espuse aceea ce elu voiá se face cu concursulu loru, si care pentru mine ar putea se se formuleze ast-felu:

A invetiá economi'a cum trebue se se invetiá o virtute, facand'o practicabilá, a invetiá economi'a pe copii, cari sunt cei mai buni agenti ai ori carei inovatiuni sociale,

urmarindu acea politica sublima: „Lasati pruncii se vie la mine!“ a invetiá, prin acésti'a, pe viitorii lucratori cá economiile cele mici, repetate si bine puse, au valórea loru, si o valóre considerabilá; cá astfelu unu copilu de siette ani care ar contractá obiceiulu d'a economisi duoi bani pe septemana din banii ce i-se dá duminec'a pentru zaharicalele sale s'ar gasi, la majoritate, proprietaru peste o suma de aprópe 100 franci; cá economi'a ne obicinuesce a ne cumpatá satisfactiunea trebuintieloru nóstre factice; cá acésti'a este unu exercitiu moralu care fortifica vointi'a, care conduce la bogatie pe cei mai sermani si care conserva averea celoru mai bogati; cáci unu banu bine economisatu póte da nascere unui milion; acésti'a s'a vediu, inainte si dupe Franklin séu Laffite; *unu sou gaspillé peut ouvrir une fissure au termité qui ruínera la plus grosse maison*. In interesulu bogatiei nationale si alu moralitatii publice, investimentulu micei economii convine dar copiiloru tuturoru claseloru societatii; dar este mai recomandabilu copiiloru seraci la cari nu se prea vedu piese mari ci numai bani mititei, si pentru cari economi'a le va fi intr'o di singurulu elementu de imbogatire.

Dlu F. Laurent descrie sistemulu Caselor sale de economii scolare; apoi asecurandu-se cá erá intielesu si cá ar putea fi secundatu, se duse din scóla in scóla si chiar din clasa in clasa, ca se dee copiiloru lectiuni de economie si ca se prepare in acestu modu si pe invetiatori.

Pe la finele lunei lui octombrie 1866., doua scoli comunale in Gand fura fie-care proviedute cu cáte o Casa de economii scolare; si pucinu cáte pucinu, gratie incoragiariloru date de consiliulu comunalu, prin comisiunea scóleloru orasiului, si prin doue societati de bine facere populara, institutiunea s'a propagatu in tóte scólele gratuite, in scólele cu plata, in scólele de asilu chiar, si in fine in scólele de adulti. Ast-felu, la 45000 elevi cari frequenta acéste scoli, mai multu de 13000 au ajunsu, prin mijloculu micelor Case economice de bani, a-si procurá unu livretu pentru marea Casa de economii.

Este fórtu importantu de a vedea in detaliu progresele miraculóse ale acéstei institutiuni mici care, dupa ultimulu raportu oficialu alu directorulu generalu alu Casei de economii nationale in Belgia, M. Léon Cans, pareá a fi influentiatu considerabilu asupra moravuriloru intregi populatiuni uvriera; cáci copii scóleloru aseptandu se devie siefi de familia, economi, au si initiatu deja pe familiiele loru in cultulu Caselor de economie. Este justu de asemenea a spune cá guvernulu belgicu, miscatu de escelintele rezultate ale Caselor de economii scolare, a publicatu in franziuzesce si in nemtiesce (in 1200—12000 esemplare) si a adresatu la tóte scólele primare si normale si la bourgmestrii celoru mai multe comune din Belgia, *Conferintiele asupra economiei in scóla*, din cari M. Laurent facuse principalulu instrumentu alu fondatiunei sale, si acésta propaganda a servitu nu numai a multiplicá creatiunile Caselor scolare, ci a atrage inca pe uvrieri la cass'a de economii. Ast-felu esplica administratiunea belgica progresiunea estrordinara, constatata in 1873, prin numerulu livretelor Casei nationale, care din 62653 s'a ridicatu in timpu de unu anu la 77,035, crescere de mai mult, de 32%.

Ast-felu orasiulu Gand, focarulu acestui progresu, tinde a se inaltá la primul rangu printre orasiiele economice ale Europei; la o populatiune de 120000 locuitori, elu numerá deja in 1873 aprópe 14000 de deponenti, atunci candu Belgia intréga, c'o populatiune de 5 millióne locuitori, nu numerá mai multu de 100000 deponenti, coprindendu între acestia si pe clientii celoru patru case particulare vechi cu aceea de la cass'a generala a Statului, creata prin legea reformei Caselor de economii in 1865.

Si se póte cu dreptu cuventu dice cá miciele Case scolare sunt inca prea numeróse in acésta onorabilá pre-eminentia a orasiului Gand. In 1873, in scólele comunale

gratuite din Gand, la 7980 elevi, 7583 depuneau la Casa lor scolara; in scólele primare cu plata, frecventate de copii mai avuti, la 1079 elevi, depuneau 640; in scólele gardiene, sale de asilu pentru copii de doui pana la siepte ani, la 3039 elevi 1920; si in fine, in scólele de adulti frecventate regulatu in tóte serile si duminacele de 3285 uvrieri si uvriere, 2889. In totalu, catra sfirsitul anului 1873, la 15398 elevi, 13032 versau iconomiile lor la Cas'a scolara; si acolo adunasera o avere de 463064 franci.

La sfersitul primului anu, in 1867, se inscrisese 5801 elevi economi, cu 31907 franci economisiti; in 1869, 10537 economi si 297996 franci; si asta-di s'a urcatu la cifr'a de 44000 economi cu o jumetate de milion de franci. O jumetate de milion strinsu prin depunere de bani si centime in timpu de optu ani urca fórté multu meritulu acelora ce se intereséza de mersulu acestei institutiuni. Si valórea serviciului adusu populatiunei uvriere apare multu mai mare inca daca se considera cá mai multu de 10000 copii, — s'ar putea dice mai toti copiii acestui orasiu — se indeletnicescu ast-felu cu economi'a, si promitu o generatiune cu totul ameliorata.

Invetiatorulu.

D i v e r s e.

(† **Necrologu.**) O grea si adenca lovitura a intimpinatu pe amiculu nostru professoru Hamsea. Iubitulu seu parinte Voicu Hamsea, economu in Resnovu, in etate de 75 de ani, s'a mutatu din acésta viétia la cele eterne, Vineri in 17 a l. curente. Venerabilulu betranu a fostu unulu dintre cei mai de frunte membrii ai comunei Resnovu, prin ingri-girea de buna crescerea filoru sei, unulu professoru, altulu teologu si alu treilea studinte in Brasiovu, elu si-a castigatu stim'a si respectulu tuturoru. Fia-i tierin'a usiora si memoria binecuvantata!

(† **Necrologu.**) In diu'a de 19 Februaru st. v. a incetatu din vietia Preacuviosulu archimandritu de scaunu, vicariulu Metropoliei Ungro-Vlachiei Hieronimu Butiurénu, unulu din cei mai destinsi membrii ai bisericeii romane. Eterna fia memori'a lui!

× **O brosiura interesanta.** Aflámu cá d. Socecu a pus sub tipariu cu autorizatiunea autorului, o interesanta brosiura, care va cuprinde tóte poeisiile privitóre la resboiulu recinte a le dulcelui poetu dela Mircesci, Vasile Ale-sandri.

— **Fomete in China.** Ploile cele multe in unele provincii a-le Chinei si in alte provincii secet'a cea mare inso-cite si de cercetarea locusteloru, cari pustiira tienuturi in-tregi, au adusu o fómete atátu de infricosiata, anulu trecutu, in cátu barbati au fostu siliti a-si vinde femeile si copii pentru a se puté hraní, pe candu altii cadiura jertf'a fómei.

(**Basarabia.** Sub acestu titlu diuarulu „Timpulu“ publica o seria de articoli fórté interesanti, in cari se arata cá Basarabia, pe care o pretindu Rusii astadi dela Romani, n'a fostu nici candu provincia cucerita de Rusi cu sabia dela Tatai si dela Turci, precum sustienu unele gazete rusesci, ci din veaculu 14 incependu ea a fostu neintreruptu parte integritóre a Moldovei.

— **Advocatu nou.** In septeman'a trecuta a facutu in Budapesta censur'a de advocatu in legile comune si cambiali Dr. Nicolau Oneu, cu unu succesu stralucitu. Talentulu si studiulu temeinicu alu Dlui Dr. Oneu in jurisprudintia, a atrasu admiratiunea si chiar recunoscint'a comisiunei esaminatóre. Gratulamu Dlui Oneu de frumosulu resultatu, prin care a facutu onore sciintiei in genere si natiunei sale in particularu.

(— **Multiamita publica.** Agronomulu Dimitriu Chisiodianu din comun'a Ghirod'a a bine voitu din propriulu seu indemn a doná pe sem'a bisericeii de aci

unu „apostolu“ legatu frumosu in pele, in pretiu de 81 v. a.; éra pe sém'a prunciloru seraci dela scól'a totu aici a bine voitu a cumperá carti scolastice in pretiu de 5 fl. v. a.; pentru cari fapte marinose subscrisulu a invetiatoriu si notariu alu comitetului parochialu in nume acestui'a si alu scolariloru, cari au primitu cartile me stiu indemnatu a aduce acestui barbatu cu simtieminte cristinesci cuvenit'a multiemita publica. — Ioachimu Bonca invetiatoriu.

„Dnii Ionu Ghica si Dimitrie Sturza in Budapesta. Cetimu in „Familia“: Indata ce neloial'a si ingrati pretensiune a Rusiei, d'a se dismembrá Besarabia de Romania si d'a-o cedá ei, a luat unu caracteru mai acut guvernulu romanu a trimisu pe Dlu Ionu Ghica cu misiune diplomatica la Parisu si la Londra, mai apoi pe Dlu Dimitrie Sturza cu aceeasi insarcinare la Viena si la Budapesta. Acesti barbati de statu intelnindu-se septeman'a trecuta la Viena, venira la Budapesta si aice conferira cu multi barbati de statu ai Ungariei. Tenerimea romana aflana sosirea numitiloru domni, veniti in o cauza nationala atátu de importanta, grabí se-ii salute prin o deputatiune, condusa de redactorulu „Familiei“ La conventulu de intimpinatu prin care se interpreta viu'a interesare cu care noi Romanii din aceste tieri petrecuseramu tóte fasele resboiului, precum si cele intemperate de atunci: antaiu respunse Dlu Ghica apoi Dlu Sturza, in termini fórté caldurosi; apoi descriera coloru viue situatiunea grea a Romaniei, si pericolulu celu mare ce-o amenintia din partea panrussismului, care tiene cá Romanii nu sunt de rassa latina, ci slavi, si care voiesce numai a luá Besarabia, ci a intinde granitiile rusesci pana la Carpati; si incheiara dorindu intrunirea natiuniloru slavice in contra acestui pericolu comunu. Luni generatu Türr dede unu prandiu in onórea ilustriloru óspeti, la care luara parte mai multi membrii de frunte ai parlamentulu ungaru.

Armata engleza din India. — Dupa „Times“, armata engleza din India, numera acum 146,000 infanterie, 23,000 cavalerie, 3,600 geniu si 13,000 artilerie cu 400 tunuri in campu.

Notitie bibliografice.

A esitu de sub tipariu: „*Isagogia adscă introducere in cunoscint'a cartiloru santei scripturi*“ de Dr. Haris Puscariu, Protosincelu archiepiscopescu, asesoru consistótorulu alu si profesoru seminarialu. Sibiu. Tipariulu tipografic archidiececane. Pretiulu: 1 fl 50 cr. v. a., — 3 lei n.

* * *

A esitu de sub tipariu: „*Cantulu I din Caderu Plevnei sáu liberarea crestinatatii*, poema nationala in 11 canturi de G. Al. Zamphirol. Pretiulu fiacarui cantu este de 1 leu. Depositu la librari'a fratii Ioanitiu et Comp. Bucuresci.

*

A esitu de sub pressa a IV fasciora din „*Istoriu Resboiului din Orientu*.“ Hart'a in relief a teatrulu de resbelu dela Marea-Négra. Acésta fasciora cuprinde: I. Conventiunea cu Russia in adunarea deputatiloru. II. Matifestulu Sultanului si atitudinea celoraltii principi mahomedani. III. Teatrulu de resbelu din Asia.

Respunsuri.

Dlui I. C. in Hodonu. Predic'a binelucrata, in sa prea tarziu. Ne rugámu, cá pe viitoriu astfelu de lucrari se ni se trimita in timpuriu pentru a fi publicate celu pucinu cu o septemana inainte de dumineca ori serbatoarea la care se repórtá. Acést'a se referesce la toti on. autori, cari ne onóreza cu elaborate din sfer'a omileticé bisericesci.

Concurs.

1-3.

1-3.

Pentru deplinirea parohiei vacante de clas'a a II-a din comun'a *Dieci*, protopresvit. Ienopoliei — Borosineu — in comitatulu Aradului, se escrie concursu, cu terminulu de alegere pe *23 Aprilie st. v. a. c.*

Emolumintele: una sesiune pamentu parte aratoriu, parte de pascutu, — birulu parochialu dela 200 numere de case, dela tota cas'a una mesura cucuruzu sfermatu, stolele indatinate, si doue intravilane pentru legumi.

Recurrentii au se produca documentele prescise in regulamentulu provisoriu, pentru parochiile de clas'a a II-a anume testimoniu despre absolvirea celu putienu moru patru clase gimnasiale, séu testimoniu de preparantie, teologie si de calificatiune, si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetului parochialu se voru trimite oficiulu ppresviteralu in Borosineu, care este si posta celultima celu multu pana la 20 aprilie st. v. — cele intrate dupa acestu terminu, precumu si cele neprovedute cu documintele mai susu insirate, nu se vor luá in consideratiune.

NB. Alesulu dela diua alegerei sale, intrunu anu de paradiu, va dá jumatate din tóte venitele parochiale, veduvei matreote se séu orfanului remasu de raposatulu parochu. *Dieci, 10 Martie 1878.*

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Nicolau Beldea*, adm. ppresviter.

1-3.

Pensiunandu-se invetiatoriulu *Teodoru Bercea* dela scol'a romana gr. or. din *Giul'a germana*, comitatulu Bichimului, se publica concursu pentru deplinirea definitiva a postulu invetiatorescu dela aceasi scola, cu terminu de alegere dumineca din *2 Aprilie a. c. st. v.*

Salariulu anualu: 100 fl. v. a. bani gata, 20 jugere pamentu aratoriu de clas'a prima, 2 jugere tielina tóte masate, 20 fl. v. a. pentru lemne de incalditu pe séma invetiatoriului, 3 orgii lemne pe séma scolei, 8 fl. v. a. pentru conferinti, 6 fl. v. a. pentru scripturistica, 6. fl. v. a. pentru altoirea pomiloru din scola de pomaria, dela fia care ornamentare mare 1 fl. dela mica 50 cr. unde va fi poffit-graba dela unu parastasu 1 fl. venitul dela unu tasu a loru serbatori mari de peste anu; cortelu liberu si gradina legumi.

Dupa incetarea pensiunarii invetiatoriului *Teodoru Bercea* salariulu alesului invetiatoriu se va mai marí cu in 10 fl. v. a.

Er candu alesulu invetiatoriu va aretá sporiu bunu omu scolarii sei, incátu dintre aceia unii voru poté trece a scol'a romanésca deadreptulu la scolele civile din locu, deci, si panace ve traf invetiatoriulu betranu — comun'a obliga a i marí salariulu cu cei 110 fl. v. a. la anu.

Dela recurinti se recere atestatu de botezu, testimoniu depunere esamenului de calificatiune din sciintiele pedagogice, testimoniu despre absolvirea a 4 clase gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare germane, si pona la diu'a alegerii in vreo dumineca se presenteze in biseric'a din locu pentru de a-si aretá destetea in cantare.

Recursurile adresate comitetului parochialu, se se subna dela diu protopopu si inspectoru de scole *Petru Chirilescu Chitighaz (Kétegyháza)* *Giul'a germana* in 13 Martie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Petru Chirilescu*, protopresbiteru si inspectoru scolaru.

In urm'a hotaririi V. Consistoriu dto 6. Febr. a. c. Nrul 68. B. se escrie concursu:

1. Pentru vacant'a parohie din *O. Gapsiu*, Comit. Bihoru, Protopopiatulu Oradii-mari. Emolumintele sunt: 6. jugere de pamentu, birulu 37. de cubule in grauntiu, stolele indatinate dela 160. de familii, cortelu liberu; alegerea va fi in $\frac{2}{14}$. *Aprilie a. c.*

2. *Ronto*. Emolumintele sunt: $\frac{1}{2}$ de sesiune pamentu aretoriu, birulu dela 72. de numere o mesura de grâu, stólele indatinate, cortelu liberu cu 3. chilio, alegerea va fi in $\frac{8}{20}$. *Aprilie a. c.*

3. *Apateulu Rom.* Emolumintele sunt: un'a sesiunne de pamentu aretoriu si cosaleu, biru dela 120. de case, câte una vica de grâu, cortelu liberu si stolele indatinate; alegerea va fi in $\frac{9}{21}$. *Aprilie a. c.*

Doritorii de a recurge la vreuna din acestea parochii suntu avisati: asi trimitte recursurile sale la protopres. Oradii-mari *Simeonu Bica*, in Oradea-mare.

Datu in Oradea-mare in 13 Martie 1878.

Comitetele parochiale.

In contielegere cu mine: *Simeonu Bica*, protopres. Oradii-mari.

1-3.

Pentru postulu invetiatorescu dela scol'a confesiunala gr. or. romana din *Lapusnicu*, inspectoratulu Secasiului se publica concursu pana in *9. Apriliu a. c. st. v.*

Emolumintele anuale: 80 fl. v. a. in bani gata, dela 75 numere câte 7 oche cucurudiu in bómbe si câte 3 oche grâu, 5 jugere de pamentu, din care $4\frac{1}{2}$ aratoriu, si $\frac{1}{2}$ jugeru livada de fenu; quartiru cu gradina de legumi; 8 stangeni de lemne, din care are a se incaldi si scol'a si 6 fl. v. a. scripturistica.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si trimitte recursele loru adresate comitetului parochialu, la Domnulu inspectoru scolariu *Procopiu Lelescu*, in Vizm'a p. u. Székás.

Lapusnicu, la 5. Martiu 1878.

Comitetului parochialu.

In contielegere cu mine: *Procopiu Lelescu*, inspectoriu scol.

2-3.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din comun'a *Binisu*, protopresbiteratulu Oravitiei comitatulu Carasiului, conformu decisiunei v. consistoriu alu Caransebesiului se dechide concursu pana in *12 luni lui aprilie a. c.* Cu acésta statiune suntu urmatoriele emoluminte impreunate.

1) Salariu anualu in bani gata 120. fl., 2) 100 fonti elisa, in bani 48 fl., 3) 50 fonti lumeneri 20 fl., 4) orgii lemne 70 fl., 5) 100 fonti sare 8 fl., 7) scripturistica 14 fl., 7) pentru conferintii 15 fl., la olalta 295 fl. 8) 20 meti de grâu, 9) 20 meti cucuruzu in natura séu dupa placu in relutumu dupa pretiulu tergului, quartiru liberu cu 2 chilio pentru ivetiatoriulu, gradina de 800 st. □, si 2 jugere de pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimitte recursele loru, provedute cu documentele necesarie, si adresate catra comitetulu parochialu, D. Protopresbiteru *Iacobu Popoviciu* in Oravitia.

Sig. *Binisu* in 28. Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

3—3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu din comun'a *Gurbediu*, in comitatulu Biharii, protopresbiteratulu Oradii-mari, inspectoratulu Cefei — se escrie concursu, cu terminu de alegere pe *25 Martiu st. v. a. c.*

Emolumintele impreunate cu acestu postu invetiatorescu sunt: a) in bani gata 100 fl. v. a. b) in naturale 12 cubule de grâu si 12 de cucurudiu. c) 8 stangeni de lemne din care se va incaldi si scóla. d) 6 jugere de pamentu; e) cuartiru liberu cu intravilanu de 1170 stangeni; II. — Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu, — recursele sale prevediute cu testimoniu de preparandie, de cualificatiune si cu atestatu de moralitate, adresate comitetului parochialu, au a le subscrerne subscribului inspectoru cerc. de scóle in Berecheiu (Barakony) p. u. Cséffa, pana in 24 Martiu st. v. a. c.

Recurintii, pana la diu'a alegerii, in vr'o duminica ori serbatóre se se presente la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Gurbediu 17 Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Tsodoru Papu*, insp. cerc. de scólei.

3—3.

Pentru statiunea invetiatorésca dela scol'a gr. or. din comun'a *Chertasiu*, inspectoratulu Jenopoliei — Borosineu, comitatulu Aradului, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe *26 Martie a. c. st. v.*

Salariulu anualu: 100 fl. v. a. 5 fl. pentru scripturistica, — 5 cubule grâu — 5 cubule cucuruzu, — 8 orgii de lemne din care este a se incaldi si scól'a — cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, — de cualificatiune — atestatu de moralitate, si se documenteze prin estrasu de botezu, cà sunt de religinea gr. or.

Recursele adresate comitetului parochialu, se voru trimite pana la 24 Martie a. c. st. v. inspectorului cercualu de scole Domnului Nicolau Beldea in Jenopolea — Borosineu, — posta ultima Borosineu.

Borosineu, 1 Martie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Nicolau Beldea*, inspectoru scolariu.

3—3.

Pentru postulu invetiatorescu dela scol'a confesiunala gr. or. rom. din comun'a *Unipu*, protopresbiteratulu Jebeliului, cottulu Timisului, se publica concursu cu terminu pana la ultima martiu a. c. st. v.

Emolumintele sunt: in bani gata 73 fl 50 cr, 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, una maja de clisa, 50 fonti sare, 12 fonti lumini, 9 orgii de lemne din care se se incaldiésca si scol'a, 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, 4 jugere de pamentu, dela fiecare inmormentare unde va fi pofitu a 40 cr., si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursurile instruate dupa stat. org. adresate comitetului parochialu catra D. protop. *Alesandru Ioanoviciu* in Jebeliu — si de este in putintia a se presentá in comuna intr'o Duminica séu serbatore.

Unipu, in 22 fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu.

Concursu pentru ocuparea parochiei *N.-Marausiu* copciata cu statiunea invetiatorésca de acolo.

Emolumintele parochului sunt: a) 10 cubule de cucurudiu strinsu prin antisti'a comunala, b) pamentu arata de 20 cubule cu gradina casei parochiale, c) cuartiru cu chilii si gradina, d) stólele indatinate.

Emolumintele invetiatoresci sunt: a) in bani gata 100 fl. v. a. b) 10 cubule de bucate jumatare grâu jumatare cucurudiu, c) 8 stangini de lemne din cari are a se incaldi si scól'a si in urma una portiune de fenu dela fieste a numeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a tramite recursele loru prevediute cu documintele necesare Domnului administratore protopresbiteralu *Iosifu Pintia* posta ultima Holod in Gyanta, celu multu pana in diu'a *26 Martiu st. v.* cand de odata se va tiené si alegere.

N.-Marausiu la 25 Fauru st. v.

Comitetulu parochialu

Ioanne Bica,

notariu cercualu ca presedinte al comitetului.

Cu invoirea mea, *Iosifu Pintia*, adm. protop. inspectoru scolariu.

Concursu pentru deplinirea parochiei a II din *Capolnasiu* tienetóre de a II clasa.

Emolumentele sunt: a) una sesiune pamentu arata si fenatiu.

Doritorii de a cuprinde acésta parochia se-si adre recursurile comitetului parochialu concerninte, tramitiate Dlui protopopu *Ioanu Tieranu* la Lipova, pana la *Aprile a. c.* càci in 2. Aprile se va tiené alegerea. Serbatóre totodata ca recurentii sub durat'a publicarii comitetului se se presinte in vre-o duminica séu serbatóre in cantare spre a-si aretá desteritatea in cantare, séu oratoriu.

Capolnasiu, 19 fauru 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: *Ioanu Tierann*, protop. Lipova.

Amesuratu decisului ven. consistoriu diecesanu din *Nr. 938 bis.* a tr. se escrie concursu pentru postulu Cooperatoru sistemisatu in comun'a *Teregova*, protopopu Caransebesiului cu terminu de *4 septemani.*

Dotatiunea Cooperatorului este $\frac{1}{2}$ din intrég'a stiune preotiesca si $\frac{1}{2}$ din intregu pamentulu sesionalu pentru stole si biru dupa contractu face la anu 175 fl. cu privire la pamentu $1\frac{1}{2}$ sesia aratura si fenatiu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se dea a-si adre recursurile in termenulu de 1. April v. adjustata in intielesulu stat. cu normativelor cons. adresata extra Sinodulu parochialu expedata scaunului protopresbiteralu din Caransebesiu petitiunile mai tardiu intrate, nu se vor luá in consuetudine.

Teregova, 1 Martiu 1878.

Comitetula parochiala

In contielegere cu preón. d. protop. alu tractului *Nicolae Andri*